

Franckesche Stiftungen zu Halle

Liber Latinus In Vsum Puerorum Latinam Linguam Discentium Editus

Büsching, Anton Friedrich

Berolini, 1767

VD18 1347295X

Caput IV. De Avibus.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-190266

14 CAP. III. DE QUADRUPEDIEUS.

lum armosque vestiunt iubæ, cuiusque
fœmina *Lea* & *Leæna* dicitur:

Vrsus, animal villosum & rabidum, quod
ingreditur & bipes:

Hyæna, sermonem humanum inter pasto-
rum stabula assimulans:

Simia, cuius genera hominis figuræ proxi-
ma, caudis inter se distinguuntur, quibus
nonnulla carent.

Digitos habent *indiuisos*, *Fiber* siue *Castor*
& *Lutra*, quadrupedes tum in aqua, tum
etiam in terra degentes. Vtrique mollior
pluma pilus.

Pedes informes sunt *vitulis marinis*, quos di-
cunt *Phocas*, corio tectis & pilis, spiranti-
bus & dormientibus in terra, in qua etiam
pariunt pecudum more.

CAPUT IV.
DE AUIBUS.

Sequitur natura *auium*, siue animantium bi-
pedum, quæ oua pariunt, corneo rostro
pennisque præditæ. Aliæ digitatæ, aliæ palmi-
pedes, aliæ inter vtrumque, diuisis digitis ad-
iecta latitudine. Vni tantum generi bini digiti,
nonnullis generibus trini, plurimis quaterni, ita
quidem vt vel tres in priore parte, vnus a calce,
vel vtrinque bini. *Auium* quibusdam grauio-
ribus, in cruribus additi radii. *) Nulli uncus
habent.

*) i. e. calcaria,

habentium ungues, longi pedes. Porrectis ad caudam cruribus volant: quibus breues, contractis ad medium. Ambulant aliquæ, vt cornices, saliant alia, vt passerres, merulæ, currunt, vt perdices, rusticulæ, ante se pedes iaciunt, vt ciconiæ, grues. Expandunt alas, pendentesque raro intervallo quatunt, vt milui, alia crebrius, sed & primas duntaxat pennas, alia & tota latera pandunt, vt corui: quædam vero maiore ex parte compressis volant, vt pici, percussoque semel aliquæ & gemino ictu aëre feruntur, vt cardueles: vel vt inclusum eum prementes, eiulantur sese in sublime, in retum, in pronum, vt hirundines. Impiingi putes aliquas, vt perdices, aut rursus ab alto cadere has, vt alaudæ, illas salire, vt coturnices. Anates solæ, quæque sunt eiusdem generis, in sublime protinus sese tollunt, atque e vestigio cælum petunt, & hoc etiam ex aqua. Itaque in foueas, quibus feras venamur delapsæ, solæ euadunt. Vultur & fere grauiorres, nisi ex procurfu, aut altiore cumulo immissæ non euolant, cauda reguntur. Aliæ circumspiciunt, alia slectunt colla. Nonnulla vescuntur iis, quæ rapuere pedibus. Sine voce non volant multæ, aut e contrario semper in volatu silent. Subrestæ, pronæ, obliquæ, in latera, in ora, quædam & resupinæ feruntur: vt si pariter cernantur plura genera, non in eadem natura meare videantur.

Oscines

Oscines vocantur omnes aues, quæ canunt: fere mutant colorem vocemque tempore anni, ac repente fiunt aliæ. *Auium* loquaciores, quæ minores. Quædam toto anno canunt, quædam certis temporibus.

Aues & quietum requirunt ad pariendum locum, & cubilia sibi, *nidosque* construunt, eosque quam possunt mollissime substernunt, ut quam facillime *ova* serventur. Ex quibus pullos cum excluderint, ita tuentur, ut & pennas foueant, ne frigore lædantur, & si est calor, a sole se opponant. Cum autem pulli pinnulis uti possunt, tum volatus eorum matres persequuntur, reliqua cura liberantur.

Aues digitatæ.

Uni tantummodo generi *bini digiti*, vel potius ungula bifurca, nempe *Struthiocamelo*, auium grandissimo, cui ad hoc demum data penna, ut currentem adiuuent: cætero non est volucris, nec a terra tollitur.

Aues *trinis digitis* in priore pedis parte, *Casuarus*, auium, cum a *struthiocamelo* discesseris, grandissimus; *Otis*, latine *Asio*, auribus plumeis eminentibus, unde & nomen illi, *Tarda* a tarditate appellata.

Aues *quaternis digitis*,
utrinque binis,

Psittacus, vocem humanam reddens, etiam fermocinans, viridis toto corpore torque tantum miniato in cervice distincta:

Picus

Picus Martius, cui vñci vngues, in cuius etiam genere *arborum cauatores*:

Cuculus, qui græco nomine *Coccyx* vocatur, semper parit oua in alienis nidis, maxime currucarum:

Alcedo, avis sic dicta quasi algedo, quod frigidissimis temporibus nidificet; dicitur a graecis *Halcyon*:

Digitis tribus in priore partis pede, vno a calce.

Aues rapaces sunt vel *diurnæ*, vt *Accipiter*, *Aquila*, nidificans in petris & arboribus, *Vultur*, nidificans in excellissimis rupibus, *Gryps* vel *Gryphus*, vulturum maximus, *Milvus*, rapacissima & famelica semper ales: vel *nocturnæ*, vñcos vngues habentes, vt, *Noctua*, cui contra aues solers dimicatio, *bubo*, quæ deserta incolit, *vlula* & *sryx*, aues importunæ.

Coruus, avis nota. Eius generis sunt *Cornix*, avis garrula, *Monedula*, sic dicta quod monetam furetur, *graculi* a sono oris vocati.

Pica, aues alis vario colore & præsertim cæruleo depictis, longa insignes cauda, humana verba proferentes.

Sturni gregatim volant, humanas voces reddunt.

Turdi, aues siluestres, inter primas a saporis bonitate collocatæ.

Merula ex nigro rufescit, canit æstate, hieme balbutit. *Oriolus* vel *Galgulus* nidum suspendit in furculo primis in ramis, cyathi modo, ut nulla quadrupes possit accedere. *Alauda* avis *galerita* dicitur, quod apicem habeat in capite ad similitudinem galeri. Cantando in nubes adscendit.

Luscinias græci *Philomelas* vocant. Quanta vox tam paruulo in corpusculo! quam pertinax spiritus!

Ficedula a ficu sic dicta, quod ea ficu pinguis fiat.

Curruca, cuculi oua pro suis fouet & excludit.

Reguli auium nostrarum minimæ.

Erithacus formam & colorem mutat cum nomine, nam hieme tantum *Erithacus*, æstate *Phenicurus* appellatur, a puniceo caudæ colore.

Hirundines nidos luto construunt.

In genere *Parorum* est, cui nidus ex musco arido ita absoluta perficitur pila, ut inueniri vix possit aditus.

In *Passeris* genere sunt, *avis canaria*, *avis miliaria*, quæ milio vescitur & pinguescit, *avis linaria*.

Fringilla vel *Frigilla*, dicta, quod frigore canter & vigeat. *Carduelis* dicta, quod carduorum semine pascatur.

Cohortaliu auium sceminae proprie appellantur *gallinae*, mares autem *galli*, semimares *capi*, qui hoc nomine vocantur, cum sint castrati libidinis abolendæ causa. *Pumilio*

num anium humilitas quosdam delectat. Canorum animal *gallus gallinaceus*. Diem venientem nuntiat cantu, ipsum vero cantum plausu laterum. *Meleagrides*, gallinarum genus gibberum, variis sparsum plumis, galea & crista cœrulea. *Porphyrio* omnem cibum aqua subinde tingit, deinde pede ad rostrum veluti manu affert. Rostrum & prælonga crura rubent. *Pavones* colli & caudæ coloribus insignes. Masculus pavo semet ipsum veluti mirantem, caudæ gemmantibus pinnis protegit, idque cum facit, rotare dicitur. *Galli indici* vt vulgo vocantur, vel *Galli calecutici*, ex America aduecti, plane incogniti veteribus.

Phasianus avis pulchra.

Perdices spina & frutice sic muniunt receptaculum, vt contra feras abunde vallentur.

Coturnices græce *Ortyges*, parvæ aues, a sono vocis sic appellatæ.

Columbi cellares vel summis turribus, vel editissimis ædificiis assignatas sedes frequentant, patentibus fenestris, per quas ad requirendos cibos euolitant. *Turtures* in ornithone nec pariunt nec excludunt. *Palumbes*, siluestres columbæ, in arboribus sepibusque nidificantes.

Merops pallido intus colore pennarum, inferne cyaneo, superne subrutilo. *Upupa*, avis, cristis a capite exeuntibus galeata, obsecena alias pastu.

*Aues longis pedibus, collis
& rostris.*

Grues, cum loca calidiora petentes maria transmittunt, trianguli efficiunt formam.

Ibis, auis Aegypti excelsa, cruribus rigidis, corneo proceroque rostro.

Ciconia, e longinquo veniunt, eodem quo grues modo, & nidos eosdem repetunt.

Aues palmipedes.

Anserum alii domestici, alii agrestes.

Olor, qui græce *cygnus* dicitur, auis anseri maior, vocem argutam habens.

Anates, *querquedula*, similesque volucres, stagna & paludes rimantur:

Gauia, græce *Larus*, auis alba, super fluctus marinos pinnis natans.

Mergus, auis, dicta, quod mergendo in aequor, capter escam.

Onocrotali, olerum habent similitudinem, nec distare existimarentur omnino, nisi faucibus ipsis inesset alterius vteri genus. Vterum est *Pelicanus*.

Aues diuifis digitis adiecta latitudine.

Fulica, quæ & *Fulices* dicuntur, aues marinae, paulo supra magnitudinem columbae, sub aqua diu vrinantur. Matutino clangore tempestatem nuntiant.